
**NATURAL PERSON – SUBJECT OF INTERNATIONAL CRIMINAL LAW AND ITS
INTERNATIONAL CRIMINAL LIABILITY**

Oana Gălățeanu, Assist. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: In this study there are presented subjects of international law acknowledged by the specialists in the area, the position of the natural person in international law, with its rights and obligations, international criminal liability and categories of subjects of law on which it operates, as well as the cases when a natural person can be held internationally criminally liable.

Key words: *natural person, criminal liability, international law, punishment*

I. Aspecte legate de subiectul de drept internațional

Prin “ subiect de drept internațional” se înțelege acea **entitate** care participă la raporturi juridice legiferați de dreptul internațional. Un subiect de drept internațional este caracterizat în principal de aptitudinea sa de a fi titular de drepturi și obligații cu specific internațional.

Specialiștii evidențiază și un alt element ce caracterizează subiectul de drept internațional ca fiind reprezentat de aptitudinea acestuia de a acționa în sfera relațiilor internaționale și în special de a o putea face într-o modalitate directă, prin intermediul procedurilor corespunzătoare dreptului internațional, în scopul de a-și face respectate drepturile în cadrul acestor tipuri de conexiuni.¹

În literatura de specialitate nu a fost conturată o definiție a noțiunii de “ subiect de drept internațional” însă, se apreciază de către marea majoritate a specialiștilor în domeniu că o entitate poate avea calitatea de subiect de drept internațional public dacă îndeplinește condițiile²:

1. să fie destinat direct al normelor dreptului internațional și astfel, titular de drepturi și de obligații la nivel internațional ;
2. să fie participant direct în raporturile juridice internaționale și să poată accede în mod nemijlocit la acele proceduri cu caracter internațional , în scopul protejării propriilor drepturi în fața , după caz, a unor organizații sau instanțe judecătorești internaționale.

Din analiza diverselor teorii și opinii evidențiate în doctrină se poate concluziona că în literatura de specialitate sunt acceptate ca fiind subiecte de drept internațional atât cei care contribuie la crearea normelor de drept internațional, cât și cei care iau parte la raporturile juridice reglementate de respectivele norme , prin aceste activități ele căpătând drepturi și angajându-și obligații în sfera juridică internațională.³ Concret sunt recunoscute ca fiind subiecte de drept internațional :

---

¹Ch. Rousseau, Droit internațional onzieme edition, Dalloz, Paris,1987,p.408

² În acest sens a se vedea și Ionuț Andrei Barbu, Persoana fizică în dreptul internațional penal, ed. C.H.Beck, București 2013, M.I.Niciu, Drept internațional public, ed. Revizuită și adăugită, Ed. Servosat, Arad,2001,p.78

³H. Kelsen, Théorie pure du droit , 1962, p.62-65, C.Eustathiades, Les sujets de droit international et responsabilité internationale, Nouvelles tendances, Recueil des cours de l'Académie de Droit International de La Haye,

- 1- statele suverane
- 2- Organizațiile internaționale guvernamentale
- 3- popoarele și mișcările de eliberare națională
- 4- Vaticanul
- 5- persoana fizică

Dintre acestea sunt apreciate ca subiecte de drept internațional cu capacitate limitată Organizațiile internaționale guvernamentale, popoarele și mișcările de eliberare națională și Vaticanul, iar individul este privit drept un subiect de drept internațional discutabil.⁴

II. Postura persoanei fizice în dreptul internațional

După al doilea război mondial s-au conturat o serie de împrejurări care au dus la întrebarea dacă este admisibilă atribuirea calității de subiect de drept internațional și unei persoane fizice, făcând trimitere la conjuncturile născute o dată cu pronunțarea sentințelor Tribunalului Internațional de la Nürnberg și Tokio, cu caracter militar, sentințe prin care o serie de persoane care au săvârșit crime contra umanității și criminali au fost condamnați.

În materia dreptului internațional actual individului îi este acordată o atenție sporită prin multitudinea actelor internaționale luate sub patronajul ONU și a unor Organizații regionale precum Consiliul European și Organizația Statelor Americane, fiind urmărită protejarea la nivel internațional a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Această protecție îmbracă atât un caracter universal, dat de actele date sub egida ONU, cât și unul regional, având în vedere protecția statuată prin acte internaționale cu caracter regional emise în cadrul Consiliului European sau cele decise de Organizația Statelor Americane. În cazul acestor acte internaționale cu caracter regional persoanelor le sunt recunoscute și drepturi procedurale precum cel de a adresa direct plângeri curților de justiție, drepturi ce provin din tratatele pe care statele le-au acceptat, nu ca efect direct al dreptului internațional. În acest sens putem da ca titlu de exemplu documente internaționale adoptate de O.N.U precum Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948), Pactul Internațional privind drepturile economice, sociale și culturale (1966), Pactul Internațional privind drepturile civile și politice (1966), Convenția pentru salvagardarea drepturilor omului și libertățile fundamentale adoptată de Consiliul European, actele adoptate de Organizația Statelor Americane.

Toate aceste realități au dus, credem, la exprimarea de către o serie de specialiști⁵ a ideii că drepturile și libertățile fundamentale ale individului nu mai sunt un aspect ce preocupă doar jurisdicțiile interne, naționale, ci o problemă a dreptului internațional, devenind practic drepturi internaționale.

Pe lângă drepturile care le sunt recunoscute în plan internațional, în sarcina persoanelor fizice se nasc și obligații de drept internațional, ele fiind răspunzătoare pentru săvârșirea unor infracțiuni precum :

---

vol.84.1953,III,p.397 și urm,apud I.Diaconu în *Tratat de drept internațional public*, vol.I, Ed. Lumina Lex, București 2002,p.395-396

⁴Ionuț Andrei Barbu, op.cit., p.50

⁵R.Miga-Besteliu, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, Ed. All, București 1997, p.143

- genocidul- ce a fost blamat și sancționat în Convenția din 1948 de prevenire și sancționare a crimei de genocid,
- pirateria- în conformitate cu Convenția din 1982 asupra dreptului mării și dreptul cutumiar
- traficul de droguri- în conformitate cu Convenția asupra stupefiantelor din 1961, Convenția din 1971 privind substanțele psihotrope și Convenția din 1988 privind traficul de stupefiante și substanțe psihotrope.
- Crimele contra umanității
- Crimele de război- potrivit statutelor Tribunalului Militar Internațional pentru fosta Jugoslavie și Rwanda, adoptate de Consiliul de Securitate al ONU și Statutul Curții Penale Internaționale.

III. Răspunderea internațională

Răspunderea este pentru domeniul dreptului o instituție cu un rol de bază întrucât ea contribuie la punerea în aplicare și manifestarea normelor de drept. Totodată are efecte importante atât în sfera juridică, cât și la nivel social, din trăsătura de universalitate a răspunderii penale rezultând și răspunderea din domeniul dreptului, iar aceasta impune în mod obligatoriu respectarea tuturor normelor de drept.

Instituția răspunderii este cunoscută la nivelul dreptului intern, cât și în dreptul internațional. Astfel, subiectele de drept internațional răspund pentru săvârșirea de crime și delicate cu caracter internațional, de fiecare dată când încalcă o normă a dreptului internațional, ori o obligație juridică pe care și-au asumat-o , lucru firesc ce provine din obligativitatea pe care o au destinatarii de drept internațional de a le respecta.

Persoanele fizice pot fi subiecte de drept internațional atât ca efect al calității pe care o au, cât și urmare a actelor de încălcare a normelor de drept internațional. În aceste limite, ele trebuie să răspundă internațional pentru prejudiciile pe care le produc prin faptele lor.

În sfera dreptului internațional încălcarea unei reguli juridice ia amploarea încălcării unei obligații cu caracter internațional . Se pot încălca norme convenționale internaționale ori cutumiare, cât și reguli (cu caracter de principiu) de drept internațional ori obligații care au fost luate prin încheierea de tratate bilaterale, precum și hotărâri ale unei instanțe judiciare internaționale sau ale unui organ arbitral .

Răspunderea internațională este tocmai acea instituție în baza căreia subiectele de drept internațional public precum persoanele fizice și cele pe care le-am menționat mai sus în lucrarea de față, vor răspunde , după caz, față de statul ce a fost ultragiât prin acțiunile lor, ori față de state la nivel mondial pentru comiterea de crime internaționale.⁶

Răspunderea internațională îmbracă mai multe forme. În studiul de față ne vom limita la a trece în revistă doar răspunderea penală și mai exact răspunderea penală internațională a persoanelor fizice în calitatea lor de subiecți de drept internațional.

IV. Răspunderea penală a persoanelor fizice ca subiecte de drept internațional

⁶În acest sens și I.M.Anghel, V.I.Anghel, Răspunderea în dreptul internațional, Ed. Lumina Lex, București, 1998, p.12.

Răspunderea penală internațională a luat amploare după al doilea război mondial, iar la ora actuală se bucură de o importanță sporită ca urmare, credem, și a dezvoltării fără precedent a fenomenului criminalității transfrontaliere și internaționale.

Răspunderea penală internațională intervine atunci când nu sunt respectate normele imperative ale dreptului internațional. Sunt supuse pedepșirii internaționale, ca urmare a pericolului pe care îl denotă, a modului de manifestare sau al efectelor lor, ce ies din sfera dreptului penal național al unor state, întrucât aduc atingere unor valori sociale ce fac obiect de interes general al statelor sau stabilității raporturilor cu caracter internațional și cooperării firești și echilibrate între state, denotând astfel un grad sporit de pericol pentru toată societatea internațională. Astfel de fapte sunt considerate a fi cele care pun în pericol:

- pacea și securitatea internațională
- apărarea drepturilor omului și a unor grupuri umane
- garantarea dreptului popoarelor la autodeterminare
- garantarea și conservarea mediului înconjurător
- protejarea unor persoane și bunuri pe perioada unui conflict armat⁷.

Prin tratate internaționale sunt, de asemenea, condamnate fapte precum pirateria (aeriană sau maritimă), terorismul internațional, falsificarea de monedă, traficul ilicit de stupefiante, de femei și copii, traficul de sclavi, circulația și traficul de publicații obscene, ș.a. Statele părți ale tratatelor își iau angajamentul să le incrimineze în legislațiile penale proprii, să prevină comiterea lor și să coopereze pentru înăbușirea lor indiferent de locul comiterii, prin prinderea, reținerea, arestarea, judecarea și sancționarea penală a autorilor, cât și prin darea de asistență reciprocă în rezolvarea oricăror aspecte de ordin procedural.

Răspunderea penală internațională reprezintă efectul direct al nerespectării normelor de drept internațional de persoanele fizice prin comiterea de infracțiuni- unic temei al răspunderii penale (naționale și internaționale).

Persoanele fizice pot comite infracțiuni internaționale, fie în calitate de persoane private, fie în calitate de organe ale statului.

A. Potrivit regulilor generale de drept penal, pentru a fi antrenată răspunderea penală a unei persoane trebuie ca ea să fi comis o faptă prevăzută de legea penală ca având pericolul social al unei infracțiuni și să o fi făcut cu vinovăția cerută de lege. Dacă nu sunt îndeplinite aceste condiții, atunci nu poate opera această răspundere. O altă regulă specifică dreptului penal este aceea că răspunderea penală are un caracter personal, putând răspunde penal persoanele fizice sau persoanele juridice care au săvârșit o infracțiune.

În literatura de specialitate s-au conturat numeroase discuții cu privire la posibilitatea aprecierii persoanei fizice ca fiind subiect al raporturilor juridice internaționale sau nu. Unii sunt de părere că nu poate fi astfel de subiect pentru că persoana fizică nu are capacitate juridică internațională proprie și autonomă raportat la state și nu este formator de norme de drept internațional⁸. Alții sunt adepți ai ideii că aplicarea de sancțiuni penale persoanelor fizice îi dă recunoașterea de subiect de drept internațional public. Această concepție a fost combătută de alți specialiști care au fost de acord cu această posibilitate doar în materia

⁷Ionuț Andrei Barbu, op.cit., p.95

⁸Ionuț Andrei Barbu, op.cit., p.96

dreptului penal internațional, datorită particularităților lui, neputând fi extrapolată la întreg dreptul internațional public.⁹

Cert este că textele internaționale privitoare la infracțiunile internaționale recunosc răspunderea penală a persoanei fizice, însă nu menționează ori recunosc că ea are caracter de subiect de drept internațional. Spre exemplificare dăm art. 7 lit.a și art.23 par.1 din Statutul Tribunalului Penal Internațional pentru fosta Jugoslavie, art.6 par.1 și art.22 par.1 din Statutul Tribunalului Penal pentru Rwanda, cât și Tratatul de la Nürnberg, care recunosc că orice persoană ce săvârșește o infracțiune prevăzută de dreptul penal este supusă acestui drept, reținând ca principii ale dreptului penal internațional și a răspunderii penale internaționale următoarele:

1) dacă în legislația internă a unui stat nu e pedepsit un act apreciat drept crimă internațională, acest fapt nu o va scuti de răspundere în dreptul internațional pe persoana care a săvârșit actul.

În Statutul Curții Penale Internaționale este stabilită și limita de vârstă a unei persoane fizice ce poate fi supusă jurisdicției acestei Curți, cât și forma de vinovăție ce va atrage judecarea de către Curte. Vârsta minimă este stabilită ca fiind cea de 18 ani împliniți la momentul săvârșirii respectivei infracțiuni, iar în ce privește forma de vinovăție, în art.30 al Statutului la care facem referire se dispune că o persoană va răspunde penal și va fi pasibilă de pedeapsă pentru o crimă supusă jurisdicției Curții numai dacă e comisă cu intenție și în cunoștință de cauză (în alin. 1), iar în alin.2 al aceluiași articol sunt prezentate cazurile în care fapta e comisă cu intenție, respectiv atunci când:

1. persoana, în legătură cu o faptă, urmărește săvârșirea ei
2. persoana, cu privire la consecință, urmărește să o producă ori e conștientă că se va produce din desfășurarea faptelor.

Totodată, Statutul Curții Penale Internaționale și Proiectul Codului Crimelor împotriva păcii și securității omenirii prevăd și modurile de participare a persoanei fizice la comiterea infracțiunilor ce intră sub incidența lor, astfel că în art.2 paragraf 3 al Proiectului sunt prevăzute ca modalități de participare care vor antrena răspunderea penală internațională:

- ~ comiterea efectivă a actului considerat o crimă
- ~ încercarea de comitere a unei crime
- ~ nereușirea prevenirii comiterii actului considerat o crimă
- ~ participarea la pregătirea unei crime
- ~ complicitatea la comiterea unei crime.

Concluzionând, pot fi supuse răspunderii penale internaționale persoanele fizice private în calitate de indivizi ce acționează pe cont propriu și nu în numele unui stat, atunci când ele comit infracțiuni internaționale.

B. Însă, persoana fizică poate fi supusă răspunderii penale internaționale și când acționează în calitate de organ al statului.

⁹A. Quintano-Ropolles, Tratat de drept penal internațional e internațional penal, Tom 1, Ed. Vitoria, Madrid, 1955,p.188-190

Pentru a fi antrenată răspunderea penală internațională față de persoanele fizice care reprezintă statul e necesar ca acestea să fi comise o infracțiune internațională activând în numele statului .

Această răspundere penală a persoanelor fizice ca organe ale statului a reprezentat un motiv de analiză începând de la sfârșitul sec. XIX , unii specialiști neîmbrățișând idea răspunderii penale a statelor , apreciind că ea nu poate fi dispusă societății¹⁰. Alții au susținut idea răspunderii doar a statului în mod exclusiv, iar alți specialiști , printre care renumitul jurist roman Vespasian V.Pella , au susținut concepția potrivit căreia răspunderea penală internațională pentru infracțiuni internaționale trebuie să opereze atât asupra persoanelor fizice, cât și asupra statelor.¹¹

În fine, în prezent răspunderea penală internațională se răsfrânge asupra statului considerat agresor pe de o parte, iar pe de alta , asupra persoanelor fizice care au operat ca organe de stat ; aceste persoane care fie au acceptat sau au dispus ori ordonat crime internaționale în numele statului vor fi supuse și ele legilor penale, cu respectarea principiului răspunderii penale individuale.

V. Concluzii

Prin studiul de față s-a încercat o subliniere a importanței dreptului penal internațional în viața statelor lumii, de normele acestuia, de aplicarea și respectarea lor depinzând siguranța, liniștea și conviețuirea pașnică și civilizată a statelor. De aceea îmbrățișăm idea necesității tragerii la răspundere penală internațională și a persoanelor fizice cae încalcă ordinea de drept internațională fie prin acțiuni independente de statul de origine , fie prin activități realizate tocmai uzitând de calitatea lor de organe sau agenți ai respectivelor state .

BIBLIOGRAFIE:

CĂRȚI, STUDII, MONOGRAFII:

I.M.Anghel, V.I.Anghel, Răspunderea în dreptul internațional, Ed. Lumina Lex, București, 1998

Ionuț Andrei Barbu, Persoana fizică în dreptul internațional penal, ed. C.H.Beck, București 2013

R.Miga-Bestelium, Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public, Ed. All, București 1997

I.Diaconu, Tratat de drept internațional public, vol.I, Ed. Lumina Lex, București 2002

G. Geamănu, Gh. Moca, Privire critică asupra concepției lui Vespasian V.Pella despre responsabilitatea statelor în dreptul internațional , în Analele Univ. București, Seria Științe Juridice, Anul XIII, 1964

R. Phillimore, Commentaris upon International Law, I, 1879

A. Quintano-Ropolles, Tratat de drept penal internațional e internațional penal, Tom 1, Ed. Vitoria, Madrid, 1955

Ch. Rousseau, Droit internațional onzieme edition, Dalloz, Paris, 198

¹⁰ R. Phillimore, Commentaris upon International Law, I, 1879, p.5

¹¹G. Geamănu, Gh. Moca, Privire critică asupra concepției lui Vespasian V.Pella despre responsabilitatea statelor în dreptul internațional , în Analele Univ. București, Seria Științe Juridice, Anul XIII, 1964, p.77